

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3324/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.207/2020/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kollarics Flóra ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy felperese volt. Hort Nagyközség Önkormányzata (a továbbiakban: II. rendű alperes) kérelmet nyújtott be a Heves Megyei Kormányhivatalhoz (a továbbiakban: I. rendű alperes) az indítványozó 1/1 arányú tulajdonában álló ingatlan egy részének kisajátítása iránt bölcsőde és az ahhoz tartozó parkoló kiépítése céljából. A II. rendű alperes előadta, hogy e cél megvalósítása az ingatlanon fennálló tulajdonjog korlátozásával nem biztosítható. Az I. rendű alperes a kisajátítási eljárást megindította.
- [3] Az indítványozó 2019. május 10-én keltezett beadványt terjesztett elő az I. rendű alpereshez, melyben a kisajátítás jogalapját vitatta. A beadvány 2019. május 14. napján érkezett meg az I. rendű alpereshez.
- [4] Az I. rendű alperes a kártalanítási összeg megállapítása céljából igazságügyi szakértőt rendelt ki, amely a szakvéleményét a hatóság részére 2019. május 3-án terjesztette be. Az I. rendű alperes egyeztető tárgyalást tűzött ki 2019. május 15. 10:00 időpontra, mellyel kapcsolatos értesítőt az indítványozó május 10-én vette át. A tárgyaláson a kirendelt szakértő, a II. rendű alperes meghatalmazott képviselője, valamint az I. rendű alperes ügyintézője vettek rész. A tárgyalás napján, de már a tárgyalás lezárását követően érkezett meg az indítványozónak a szakvéleménnyel kapcsolatos, 2019. május 13-án kelt észrevétele, melyben sérelmezte, hogy a hatóság mindössze öt napot biztosított számára a szakvélemény áttekintésére, valamint előadta azokat a személyes körülményeit, amelyeket álláspontja szerint tekintetbe kell venni a kártalanítási összeg megállapítása során, egyúttal vitatta, hogy a közérdekű cél megvalósítására kizárólag a tulajdonában álló ingatlan lenne alkalmas.
- [5] Az I. rendű alperes 2019. május 22-én kelt határozatával a tárgyi ingatlan egy részét a II. rendű alperes javára kisajátította. A határozat az indítványozó beadványával kapcsolatosan rögzítette, hogy az konkrét bizonyítási indítványt nem tartalmazott és egyébként is a jogvesztő határidő leteltét követően érkezett meg a hatóságokhoz.
- [6] Az indítványozó 2019. június 3. napján terjesztett elő keresetlevelet, melyben az I. rendű alperes határozatának hatályon kívül helyezését és a hatóság új eljárás lefolytatására való utasítását kérte a bíróságtól. Megerősítette a szakvélemény kapcsán korábban tett észrevételeit. Kifejtette, hogy a szakvélemény az összehasonlítás alapjául szolgáló ingatlanokat nem megfelelően választotta ki. A kisajátítással érintett ingatlanhányad után meghatározott kártalanítási összeg megközelítőleg tükrözi annak piaci értékét. Az indítványozó beruházásokat eszközölt ingatlanán annak érdekében, hogy azt később gazdasági tevékenység keretében hasznosíthassa; a kisajátítás ennek lehetőségétől megfosztja őt. Előadta azt is, hogy a horti ingatlanban lakó nyolc gyermeke is ott tervezte a jövőjét, ami így megghiúsult. Hivatkozott arra, hogy a II. rendű alperes tulajdonában állnak olyan más ingatlanok, amelyek alkalmasak lennének a közérdekű cél megvalósítására. Vitatta azt a hatósági megállapítást, hogy az indítványozó beadványai nem tartalmaztak indítványt. Álláspontja szerint a 2019. május 13-án postára adott beadványt az I. rendű alperesnek a postára adás napján előterjesztettnek kellett volna tekintenie. Azt is kifogásolta, hogy szerinte a II. rendű alperes nem igazolta, hogy a bölcsődét és a parkolót kizárólag a kisajátítással érintett ingatlanon lehet megvalósítani, emellett nem is tekinthető reális és szükséges célnak a bölcsőde építése egy 3600 fős településen. Végül utalt arra is, hogy a bölcsőde projekttel összefüggésben ismeretlen tettes ellen büntetőeljárás van folyamatban.

- [7] A keresetet a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elutasította. Ítéletének indokolásában hangsúlyozta, hogy az I. rendű alperes a törvényes határidőket betartva tűzte ki a kártalanítási tárgyalást. Megállapította, hogy az, hogy az indítványozó 2019. május 10-én benyújtott nyilatkozat érkezési dátuma nem felel meg annak, amit az I. rendű alperes a határozatában rögzített, nem tekinthető az ügy érdemére kiható eljárásjogi szabálysértésnek. A bíróság áttekintette továbbá az állított sérelmeket, és megállapította, hogy azok nem valósítottak meg jogszabálysértést, illetve nincs relevanciájuk az ügy szempontjából.
- [8] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme nyomán a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az indítványozó keresetét a jogalap tekintetében elutasította, az I. rendű alperes határozatát az indítványozót megillető kisajátítási kártalanítás összege tekintetében megsemmisítette és az I. rendű alperest e körben új eljárásra kötelezte. A jogalap tekintetében megállapította, hogy a bölcsőde és az ahhoz tartozó parkoló kialakítása mint kisajátítási cél megállapíthatók voltak, a II. rendű alperes pedig egyértelműen feltárta azokat a szempontokat, amelyek alátámasztják, hogy a településen erre a szolgáltatásra valódi igény van. Az ingatlan kiválasztása – tekintettel a vele szomszédos óvodára – racionálisnak tekinthető. A Kúria szerint továbbá az I. rendű alperes, valamint a bíróság helytállóan állapították meg, hogy az indítványozó által helyszínként javasolt ingatlanok nem alkalmasabbak a tervezett beruházás megvalósítására.
- [9] A kártalanítás összege tekintetében a Kúria arra mutatott rá, hogy az elsőfokú bíróság nem észlelte azt, hogy a szakértő által kimunkált kártalanítási összeg tekintetében az indítványozó által határidőben előterjesztett észrevételek és bizonyítási indítvány tükrében a további bizonyítási eljárás lefolytatása nem volt mellőzhető; azt az I. rendű alperesnek figyelembe kellett volna vennie. Mindezt megállapítva kötelezte az I. rendű alperest arra, hogy az indítványozó 2019. május 13. napján kelt, a szakvéleménnyel kapcsolatos észrevételét kézbesítenie kell a szakértő részére azzal, hogy az értékcsökkenésre vonatkozó kifogásokra részletesen, írásban nyilatkozzon.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria ítéletének megsemmisítését a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletére, valamint az I. rendű alperes határozatára kiterjedően.
- [11] Az indítványozó összességében arra alapította panaszát, hogy a Kúria csak a kártalanítás összegszerűsége tekintetében ítélte a kérelmének megfelelően, a jogalap tekintetében elutasította a keresetet.
- [12] Az indítványozó sérelmezte, hogy telkének kisajátítására nem konkrétan a bölcsőde, hanem az ahhoz tartozó parkoló kialakítása érdekében került sor, ez pedig nem valósít meg olyan közérdeket, ami a kisajátítást indokolná. A kisajátítás a kivételesség követelményének sem felel meg. Továbbá az I. rendű alperes az indítványozó kérelme ellenére nem nyilatkoztatta a II. rendű alperest a teljes ingatlanvagyonára vonatkozásában. Ez az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezte.
- [13] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme vonatkozásában az indítványozó előadta, hogy az I. rendű alperes tisztességtelenül és részlelhajló módon járt el vele szemben, mert nem biztosította számára teljes körűen az iratbetekintés jogát és nem tett eleget az indítványozó által előterjesztett indítványnak.
- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó abban látta, hogy a bíróság olyan tény bizonyításának a terhét róta rá, amelyet a közigazgatási hatósági eljárásban még az I. rendű alperesnek kellett volna hivatalból, illetve az indítványozó kérelmére kellett volna feltárnia.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [16] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [17] Az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való jog alkotmányos korlátait és a kisajátítás alkotmányos kereteit illetően megerősítette korábbi gyakorlatát, melynek értelmében az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetsége a tulajdonjogba más és más. Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése a kisajátításhoz csupán a közérdeket kívánja meg, azaz, ha az értékgarancia érvényesül, ennél szigorúbb szükségesség nem alkotmányos követel-

mény, továbbá a törvénnyel érvényesített közérdek alkotmánybíróági vizsgálata nem a törvényhozó választásának feltétlen szükségességére irányul, hanem arra kell szorítkoznia, indokolt-e a közérdekre hivatkozás, illetve, hogy a közérdekű megoldás nem sért-e önmagában is valamely más alkotmányos jogot {20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [154]}.

- [18] Az Alaptörvény XXIV. cikke az Alkotmánybíróság értelmezésében kiterjed a hatóságok részrehajlás nélküli, tisztességes módon és észszerű határidőn belüli ügyintézésére, a hatósági aktusok törvényben meghatározott indokolására, valamint a közigazgatási jogkörben okozott kár törvényben meghatározottak szerinti megtérítésére. Értelmezésében – egyebek mellett – az indítványozó által hivatkozott, a bizonyítékok megismeréséhez való jog a nyilatkozattételhez és a védekezéshez való jogon keresztül a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog értelmezési tartományához szükségképpen hozzátartozik [újabbán lásd: 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [24]].
- [19] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helyállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [20] A fent írtak fényében nem merült fel az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség. Az indítványozó az eljárás folyamán két kérdésben tett észrevételeket, a kisajátítás jogalapját, valamint összecszerúságát illetően. Az alkotmányjogi panasz alapját a jogalappal kapcsolatos kifogások képezték, az előadottak azonban lényegében megismétlik az I. rendű alperes, a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, valamint a Kúria előtt előadottakat, melyekre az eljáró szervek választ adtak döntéseikben. Az eljáró bíróságok rámutattak ítéleteikben arra, hogy a kisajátítási cél közérdekűsége igazolt (a bölcsőde és a hozzá tartozó parkoló létesítése reális igény a településen), az ingatlan elhelyezkedésének kiválasztása pedig a környezetre tekintettel indokolt (a szomszédban óvoda található). A bíróságok arra is rámutattak, hogy alaptalan az a kérelem, hogy az I. rendű alperesnek nyilatkoznia kell a II. rendű alperest a tulajdonában álló összes ingatlanról azért, hogy meggyőződjön róla, nincs más, a célnak megfelelő ingatlan; ilyen nyilatkoztatási, nyilatkozattételi kötelezettséget az eljáró bíróságok nem láttak megállapíthatónak. Az indítványozónak a kisajátítás jogalapjával kapcsolatos kifogásai és az arra adott hatósági, bírósági válaszok olyan közigazgatási és eljárásjogi szakkérdések, amelyek nem bírnak alkotmányjogi jelentőséggel. Mindezen szempontok fényében nem támasztotta alá a panasz az indítványozó tisztességes hatósági eljáráshoz való jogának sérelmét sem. Ez utóbbival összefüggésben az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy az iratbetekintésnek a panaszban állított korlátozását a rendelkezésre álló iratok semmilyen formában nem támasztják alá, e kifogás az ítéletek indokolásában nem merül fel, továbbá arra maga a panasz is csak általánosságban utal. Mindezek miatt a panasz befogadása az Abtv. 29. §-a alapján nem indokolható.
- [21] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.
- [22] 5. Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős ítélet végrehajtását az alkotmányjogi panasz eljárásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban a visszautasításra tekintettel erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/357/2021.

